

Mahere Aromatawai – 2018**Te Reo Rangatira: Te tātari i te ahunga o te reo (91804)****Taunakitanga**

Paetae	Kaiaka	Kairangi
Te tātari i te ahunga o te reo	He kaiaka te tātari i te ahunga o te reo	He kairangi te tātari i te ahunga o te reo
<ul style="list-style-type: none"> • Ka tātari i ngā hanga o te reo e panoni ana. • Ka tātari i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o ngā reo e rua. • Ka matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ka āta tātari, ka āta māhitihiti i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o ngā reo e rua. • Ka mārohirohi i ngā take o aua rerenga kētanga. • Ka matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā me ngā take e rerekē ai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ka whakapakepake te mārohirohi i ngā take o aua rerenga kētanga. • Ka whakapakepake te matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā me ngā take e rerekē ai.
<p>Hei tauira taunaki noa:</p> <p>I te tuhinga tuatahi nō te tau 1899 i kite i ngā tūmanako o te pūmau ki te kotahitanga i waenganui i ngā kura rongonui e rua me te mea anō he wehewehe i ngā mahi a ngā tungāne o Te Aute ki ngā tuāhine o Hukarere. Mā te aha anō pea i tērā, engari e kore aku whanaunga tata e tohutohu pērātia i ēnei rā. Āe rā, he mana tō te wahine, he mana anō tō te tāne, engari mā te mahitahi e whai hua ai te kura, te whānau, te marae, te hapū, aha atu.</p>	<p>Hei tauira taunaki noa:</p> <p>Ko tētahi tino kitenga i ēnei tuhinga e rua ki ngā nūpepa Māori o mua, he tikanga kē e pā ana ki te pāpori me te ahurea o ngā tāne me ngā wāhine, he tūāhua tohutohu hoki e whai pānga ana ki ngā tāne, ngā wāhine, ngā mātua me ā rātou tamariki hoki. Tērā pea, e tika ana ērā tohutohu mō te iwi whānui o ērā wā, engari e kore rawa e kitea i ēnei wā nā te kaha mōhio o ngāi tāua te Māori ki ngā mōtika o te tangata, ki ngā whawhai hoki mō te mana motuhake o te tangata, kaumātua mai, tāne mai, wāhine mai, tamariki mai anō hoki.</p>	<p>Hei tauira taunaki noa:</p> <p>Tuatahi mai, ko taku kite i te whakamahi o ngā tohutō i ngā tuhinga o te tau 1899 me te korenga o ngā tohutō i te tuhinga o te tau 1953. Nā te aha i pērā ai? Nō te tūnga mai o te Taura Whiri i te tau 1987 kē, kātahi ka huri te ao Māori ki aua tohutō rā hei āwhina i te whakahua tika o te kupu Māori me ōna māramatanga. Kātahi ka kite, ei, nā ngā ētita o He Pitopito Kōrero i te tau 2006 i whakapaipai ake. Koirā tētahi tino panonitanga o te reo tuhituhi o mua, ki te reo tuhituhi o nāianei.</p>

Whakawākanga

KIW 1	KIW 2	Paetae 3	Paetae 4	Kaiaka 5	Kaiaka 6	Kairangi 7	Kairangi 8
<p>Kāore e hāngai ana te tuhinga ki te kaupapa.</p> <p>Kāore e puta te mātau ki te puna reo o tēnei taumata.</p>	Iti rawa te tātari, te matapae hoki.	<p>Ka āta tātari i ngā hanga o te reo e panoni ana.</p> <p>Ka āta tātari i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o ngā reo e rua.</p> <p>Ka āta matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā.</p>	<p>Ka tātari i ngā hanga o te reo e panoni ana.</p> <p>Ka tātari i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o ngā reo e rua.</p> <p>Ka matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā.</p>	<p>Ka āta tātari, ka āta māhitihiti i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o ngā reo e rua.</p> <p>Ka āta mārohirohi i ngā take o aua rerenga kētanga.</p> <p>Ka āta matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā me ngā take e rerekē ai.</p>	<p>Ka whānui te tātari me te māhitihiti i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o ngā reo e rua.</p> <p>Ka whānui te mārohirohi i ngā take o aua rerenga kētanga.</p> <p>Ka whānui te matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā me ngā take e rerekē ai.</p>	<p>Ka āta whakapakepake te mārohirohi i ngā take o aua rerenga kētanga.</p> <p>Ka āta whakapakepake te matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā me ngā take e rerekē ai.</p>	<p>Ka hōhonu, ka whānui te whakapakepake me te mārohirohi i ngā take o aua rerenga kētanga.</p> <p>Ka hōhonu, ka whānui te whakapakepake me te matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā me ngā take e rerekē ai.</p>

KIW 0 = Kāore noa iho he aha.

Whakataunga

Kāore i Whiwhi	Paetae	Kaiaka	Kairangi
0 – 2	3 – 4	5 – 6	7 – 8